

B. h. II, 49,
h. 7, 2.

X 1876048
EXERCITATIO
DE

II R
1530

IMPERATORE ROMANO GER- MANICO

Q V A M

Ex discursibus præcipue

Viri Clarissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi

HERMANNI CONRINGII

Philosoph. ac Med. D. hujusque in illustri
Iulia Academia Professoris celeberrimi, Fauto-
ris ac Præceptoris plurimum honoran-
di desumptam

EODEM PRAESIDE

Examini publico submittit

BOGISLAUS OTHO AB Hoyne

Eq. Pomeranus.

AD DIEM IIX MAII.

IN NOVO IVLEO MAIORI.

℞) o (℞

HELMESTADI,

Typis HENNINGI MULLERI.

Anno MDCCXLI.

16

18

EXERCITATIO

IMPERATORIS

ROMANO GER-

MANICO

Q. N. M.

Ex discipulis praecipuis

HERMANNI CONRINGII

Lodov. Praeside

Examinati publico

BOCISLAUS OTHO AB

Ed. Praesidatus

AD DIEM IX MAII

IN NOVOLIBRO MAIORI

1773

Halle

Typis Henningi Milleri

Ado. c. 1. c. 11.

DIVINA IUVANTE GRATIA
DE
IMPERATORE ROMANO
GERMANICO
THESIS I.

Um alijs multis magistratibus geritur imperium Germanicum, tum unus summus illi præest, quem Cæsareum aut Regium appellare est moris. Possunt autem de illo multa dici ac varia: nos verò non nisi pauca nunc attingemus.

II. Atque initio quidem videbimus, quo jure, quave injuria illi competat nomen Cæsareum, & titulus Romanorum Imperatoris. Constat quippe illis nominibus appellatos olim qui Imperio Romano regia autoritate præfuerunt. Cæterum an idem nomen jis, qui Germaniæ socijsq; regnis præfunt, regibus conveniat, id verò haud perinde liquidum est.

III. Verum hanc quæstionem agitare fortassis haud licebit, nisi & illud agitetur, superfitne hodieque respublica aliqua Romana: aut si non superfit, jura ne ejus imperij una cum Republ. exspiraverint, an verò maneant, & si manent, penes quem ergo verè resideant.

IV. Et quidem superesse hodieque Romanum imperium, ejusque nobilissimam portionem esse Germaniam & Italiæ pleraque, vulgata adèd est sententia, ut eâ de re

dubitare, videatur merito absurdum & absonum. Quoniam tamen plane contra senserunt nostro seculo nonnulli ex eruditissimis, resque difficultate non caret, & tamen operæ pretium est, in re tam magni momenti à veritate non aberrare, non abs re fuerit, totum hoc negotium accuratè agitare.

V. Principio autem sciendum est, quid olim florentibus Romanorum rebus ad Romanum Imperium pertinuerit, sive reapse, sive jure. Neque enim desunt nonnulli magni nominis veri, qui totum terrarum orbem Romanis olim paruisse, vel certè parere debuisse profiteantur. Usq; adeò enim verum id esse, ut alios nunc taceam, credidit olim magnum illud jurisconsultorum lumen Bartolus, ut non dubitaverit adversam sententiam hæreseos postulare.

VI. Fundamentum autem hujus opinionis peti solet partim ex illis Lucæ Evangelistæ verbis; *Exiit edictum à Cesare Augusto, ut totus orbis censeretur*: ubi οὐκ ἔμεινεν voce ambitus Imperij Romani circumscribitur; partim ex Corpore juris Justiniano, ubi persæpè Imperatori orbis dominium tribuitur; partim denique ex jis, quæ apud alios scriptores legas: quale est Petronij illud

Orbem jam totum victor Romanus habebat.

Et Dionysij Halicarnassei *lib. 1. cap. 3. Romanorum civitas imperat per cunctas terræ plagas, quæ quidem inaccessæ non sunt, sed habitantur ab hominibus.*

VII. Verum enimvero totum terrarum orbem paruisse aliquando Romano populo, aut ejus Cæsaribus, id verò ita repugnat historicis monumentis, ut hodie in tanta literarum luce id asserere, vel indocti hominis fuerit, vel impudentis.

IX. Etenim, constat quidem ex historijs, latè patuisse terminos Romani Imperij, cum primis Imperatore Traja-

Traiano; certum verò est, ne Europam quidem integram, multo minus Asiæ & Africæ (nam de Americâ ignota tunc prorsus terra ne verbulum quidem addam) universa, finibus illis tum fuisse comprehensa. Quod ex veterum monumentis, cum ab alijs, tum à Iusto Lipsio *lib. 1. Admirandor. sive de magnitudine Romana cap. 3.* & Onuphrio Panuino *lib. 3. commentar. de Repub. Romana;* præclare est expositum. Et quidem imprimis notatu dignum hic est, Germaniam nostram, quæ trans Rhenum & Danubium Romanis erat, bellum quidem perpetuum cum Romanis per aliquot secula à Iulij Cæsaris usque temporibus gessisse, nunquam tamen in provinciam fuisse à Romanis redactam: sed ex adverso Germanos tandem hostibus suis Romanis pleraque, quæ sive in Europa sive in Africa tenuerunt, jure belli eripuisse. Quin imò ne quidem omnes Germani qui cis Rhenum vixerunt, adeoque portio Romani Imperij veteris olim sunt habiti, omni ex parte Romanis fuere subiecti, sed nonnulli cum jis tantum societatem coluerunt, fratres Romanorum ideò dicti. Quod de Batavis insulam Rheni habitantibus diserte testatur Tacitus *l. de morib. German. c. 4. Histor:* doctè verò deducit Hugo Grotius *lib. de Antiq. Reipub. Batavica cap. 2.*

IX. Alias vero notissimum quoque est, quæ Romani Imperij finibus conclusa olim sunt, diverso plane titulo ad illud Imperium pertinuisse. Fuerunt enim Coloniae, fuerunt urbes, aut populi fæderati, fuerunt socij, fuerunt amici, fuerunt vere subditi, & in provinciam redacti; quorum profecto conditio fuit diversissima, & si tandem per injuriam socij, fæderati, amici, subditi uno pene loco haberentur. Hoc verò discrimen in Italia imprimis olim fuisse observatum, cum ex veterum monumentis, vel leviter intuenti perspicuum esse potest, tum exactè tradi-

cur à Carolo Sigonio *de antiquo Jure Italiae*. Observatum autem fuisse & in Gallijs, notius est, quam ut egeat probatione. Alibi vero itidem id observatum fuisse, vel unus Plinius docuerit *lib. 3. 4. 5. & 6. natural. historia*: ubi studiosè omnia isthæc discrimina recenset.

X. Nequaquam itaque veram esse Bartoli & aliorum assertionem, quasi Augusti ævo totus terrarum orbis in ditione Romanorum fuerit, manifestum est. Nec vero illa adducta ex Evangelio, aut quæ in eam sententiam in libris juris Romani habentur, vel alibi leguntur, id quod Bartolus vult, evincunt; subesse enim quandam *ἀύξηση* etiam ipsis sacris literis non infrequentem per se liquet, jamque tum à doctissimis est viris animadversum.

XI. Non tantum vero totus orbis paruit nunquam Romanis, sed ne quidem ad illos jus aliquod imperij in totum orbem, pertinuit. Neque enim vel jure divino arbitrario, vel jure Naturæ ac Gentium, vel denique jure civili, hujusmodi quid est constitutum. Sane de jure divino arbitrario hinc patet, quoniam tale jus divinum nullibi legitur in sacris voluminibus, nec traditione ad nos devenit, quo uno tamen modo arbitraria Dei instituta nobis innotescunt. Tale item jus Naturæ aut gentium nemo hominum ex principijs naturâ notis hætenus probavit vel probare conatus est, nec probari videtur posse: non aliunde tamen jus Naturæ solet probari. Jure porro civili urbis Romæ non potuisse Romanis jus aliquod competere in terrarum orbem vel pucro liquet. Qui enim totum terrarum orbem obliget, quod unus populus sua in urbe constituit?

XII. Ex his verò consequens est, quicquid populus Romanus olim possedit, aut imperio suo continuit, vel continere debuit, ad id non alios titulos aut alia jura potuisse

tuisse adhiberi, quam quibus vulgò jure acquiri aliquid aut possideri solet. Neque verò vel ipsi Romani alia olim jura allegarunt, quam vel derelicti occupationem vel jus belli, aut foederis, vel donationem ac similia. Divinum sane aliquod in omnes gentes jus nunquam prætextum ab his est: quale quid tamen videmus à Muhammede jactatum, vere autem pertinuit ad Hebræos, in ea quæ commo- dato ab Ægyptijs acceperant, & terram Cananiticam.

XIII. Quod si verò illi usitati tituli acquirendi aliquid aut possidendi apud Romanos valuerunt, manifestum quoque est, jisdem titulis potuisse Romanos occupata & possessa iterum amittere, adeoque si quæ similibus titulis Romanis erepta, nunc ab alijs possidentur, ea non minus jure atque legitimo titulo possideri, atque olim à Romanis possessa sunt.

XIV. Esse autem Romanis jam ante aliquot secula primum ea, quæ ad occidentale imperium, deinde etiam, quæ ad Orientale pertinuerunt, à populis qui Romanis nunquam parvere, sed cum essent sui juris ab antiquis temporibus bellum cum his gesserunt erepta, ex historijs notissimum est. Atque in Occidentali quidem parte post Theodosium, sub Honorio & Valentiniano III. pauloque post, pene quinquaginta annorum intervallo, à Germanicis populis, Africa pars major, Hispania tota, nec non omnes Gallia, Rhetia, Vindelicia, Noricum, Pannonia, Britannia, ita sunt occupatae, ut post seculis temporibus Romanus populus in illis terris fuerit fere, nec visus nec auditus.

XV. Imò regiones illæ, ne quidem mussitantibus Romanis hodieque ab occupatoribus magna ex parte possidentur. Namque ea quidem, quæ cis Rhenum sunt, ad usque Pyrenæos montes Franci ac Burgundi (qui tamen & ipsi

& ipsi à Francis sunt subjugati) jam plus quam mille du-
centos annos tenuerunt: Hispaniæ etiam à Gothici sangui-
nis reliquiis hodie regnantur. Britanniam à Romanis re-
lictam Saxones primùm mox Norvegi & Dani in potesta-
tem suam redegerunt. Vindeliciam & Noricum ad Alpes
usque, nec non Rhetiam potissima ex parte, similiter jam
plus quam mille centum annos quiete tenent Bavari &
Alemanni seu Suevi. Pannoniam post varias gentes Ger-
manicas Hunni suam fecerunt, quibus Hungari successere,
ut tamen hodiè magna Pannoniæ pars à Germanicis po-
pulis Archiducatus Austriæ incolis colatur, Hunnis ante
octingentos annos à Carolo M. inde pulsus.

XVI. Quid? quod ne ipsa quidem Italia in ditione
populi Romani aut Cæsarum permanserit. Nam primum
quidem ejecto omni Romanorum præsidio fixam in illa
sedem locavit Odoacer Herulorum rex: quo devicto à
Theodorico Ostrogothorum rege, tota Italia, ne ipsa qui-
dem urbe Roma excepta, cessit in ditionem (non contra-
dicentibus Cæsaribus qui Constantinopoli commora-
bantur) Ostrogothorum regum, qui hac ipsa de causa Ita-
liæ reges se appellabant. Quos, licet multo post Iusti-
niani Cæsaris auspicijs Belisarius & Narses potestate omni
exuerint, mox tamen iterum pulso Romanorum præsidio,
Langobardi, Germanica gens, sed quæ diu Pannoniam
tenuerat, pene integram Italiam sibi subjecit. Neque enim
mansit quicquam Romanorum Imperatoribus Constans-
tinopoli degentibus, præter ipsam urbem Romam, ejus-
que Pomœria, Pentapolim item, nec non Exarchatum
Ravennatensem, Venetiarum urbem & Calabriam. Quin
& horum pleraque ultimi Langobardorum Reges, Aistul-
phus imprimis, occuparunt. Non enim quicquam in Ita-
lia tandem Langobardis non paruit, præter urbem Vene-
tam

tam, & ultima Calabriae. Nec tamen vel Venetae tum amplius Romanorum Caesaribus obtemperarunt, sed in libertatem se jam adseruerunt. Quomodo ipsa urbs Roma ultimis illis Langobardorum temporibus, Caesaris, qui Constantinopoli degebat, imperium detrectabat. Pipinus quidem Francorum Rex, Aistulpho devicto, expulit iterum Langobardos ex archatu Ravennatensi, nec non pentapoli, (Romano Pontifici terris illis attributis, quod persuasus esset, ad S. Petri illas Patrimonium pertinere,) sed reliqua Italiae Langobardis iterum reddidit, ut justè ab illis possessa. Ejus quoque filius, Carolus, cognomento magnus, Desiderio ultimo Langobardorum Rege pulso, non dubitavit anno DCCLXXIV. post natum Servatorem, omne quod in Italia haecenus Langobardi possederant, in suam ditionem redigere, Constantinopolitano Imperatori aut Romano Pontifici vel populo nihil praeter pauca isthaec, Calabriam nempe, & quae Pipinus Pater Romano Pontifici donaverat, relictis. Tantum autem abest, ut id à quoquam fuerit improbatum, ut contra & Romanus Pontifex hoc nomine Carolum laudibus in caelum penè extulerit, & Constantinopolitani Imperatores ne utiquam contradixerint, Caroli interim se Francorum ac Langobardorum Regem appellante.

XVII. Haec sanè facies fuit Provinciarum Romani Imperij occidentalis, quum Carolus ille Magnus anno DCCC. Romam religionis ergo profectus, insperato in aede sacra à Leone Pontifice & civibus Romanis festiva acclamatione salutatus est ROMANORVM IMPERATOR AVGVSTVS.

XIIX. Ex his verò constat, eam quidem tempestate Romano populo, aut ejus Pontifici, vel Caesari nihil juris fuisse in Germaniam quidem, quae Rheno & Danubio

B

cingi

cingitur, ut pote quæ Romanis paruit nunquam. Non minus verò evidens est propemodum tum quidem Romanis nihil amplius juris fuisse in Hispaniam, Galliam, Noricum, Vindeliciam, Rhetiam, imò ipsam Italiam, quantum certè ejus à Iustiniani ævo possederunt Langobardi. Nam ut nunc non disputem, jure an injuria provinciæ illæ à Germanicis populis fuerint occupatæ: imò ut verum sit nonnullas per injuriam occupatas (sicuti haud fortassè difficile fuerit ostensu, nonnullas jure Romanis ereptas esse) quin tamen postea procedente tempore usucapio justa & præscriptio intercesserit, negari temerè non potest. Nequè verò quod dicitur, *quæ ab initio non valent, ex post facto convalescere non posse* simpliciter verum est; sed tum demum, si causa nova jus per se parere idonea non accesserit.

XIX. Provincias verò alias, quas modo diximus, jam isthac ætate pro derelicto habitas à populo Romano, adeoque à possessoribus jure possessas, ex historiis manifestum est. Namque jam supra diximus, per annos ducentos, trecentos, populum Romanum illas provincias neque verbis, neque factis repetiisse. Quin imò constat Romanos cum illis possessoribus, ne Longobardis quidem exceptis, plurimos contractus, tanquam cum legitimis eorum quæ possidebant dominis, iniisse. At vero, si is, qui rei alicujus est dominus, sciens cum altero eam rem possidente, tanquam cum domino contrahat, jus suum remississe meritò habetur, id quod non tam valet autoritate juris civilis Romani, quam ex ipso jure Naturæ venit.

XX. Sanè de Italia possit quis fortè dubitare propter perpetua ferè Constantinopolitanorum Cæsarum cum Langobardis bella. Sed imprimis observatu dignum est, integram Italiam jam ante concessu & dono Zennonis
Impe-

Imperatoris, teste Iornande *l. de rebus Gothi. c. 57.* Ostrogothis cessisse, nec Iustinianum bello suo contra Gothos aliam causam prætexuisse, quàm Amalæsvventæ Reginae indignam necem, cuius se vindicem profitebatur. Cum Langobardis postea bella multa quidem gesta, sed etiam multi contractus tanquam cum justis Italiae dominis sunt initi, manente certamine solum de finibus, non autem de integro regno, quemadmodum ex Pauli V Varnefridi *historia Langobardica* probatu est faillimum. Iam ante verò inculcatum etiam est totum Langobardorum regnum, devicto Desiderio rege, per triginta ferme annos ante Imperatorium titulum acceptum à Carolo M. non tantum non reclamantibus, verum etiam laudantibus Romanis fuisse possessum. Atqui verò id quod derelictum est, jure possideri ab eo, qui tanquam in vacuum venit possessionem, juris naturæ est. Accessit verò & usucapionis & præscriptionis jus, quæ non minus naturalem vim habent, non autem jure tantum civili valent, ut præclare contra Vasquium disputat Hugo Grotius *lib. 1. de jure belli ac pacis cap. 4.*

XXI. Hic tamen observandum venit quod jam supra innuimus, etsi Langobardi à Narsete invitati in Italiam penetraverint nunquam tamen omnes ejus partes sibi subjecisse, sed mansisse sat magnam Italiae portionem in fide & obsequio Imperatorum Romanorum Constantino-
poli degentium, qui cum per varios duces, tum verò cum primis per Exarchos Ravennæ consistentes superstites illas Imperij Romani reliquias gubernabant. Erat autem Exarchus si Iosepho Scaligero *l. 3. Canon. Isagogicor. p. 339.* credimus, *præfecti prætorio vicarius, qui Ravennam cum aliquot urbibus Imperij Romani nomine adversus Langobardos tuebatur.* Inter autem eas reliquias fuit ipsa urbs Roma, quam per

B 2

ducem

ducem aliquem Constantinopoli missum Cæsares rege-
bant. Non est nostrum hoc loco de finibus & superstitionibus
illis Romani Imperij in Italia provincijs agere. Fecit hoc
ipsum cum magna curâ Erycius Puteanus singulari opere,
quo Exarchatus historiam est complexus. Ex eo tamen
usque tempore adeoque statim ab Iustiniani obitu & Lan-
gobardorum in Italiam adventu, pars Italiae regni Langobardici,
pars antiquo imperij Romani cognomento fuit
appellata. Atque Langobardici quidem quæ erant regni,
non recuperarunt Cæsares Constantinopoli habitantes,
reliquiæ verò illæ Imperij, urbe Roma & Veneta aliisque
pauculis exceptis, pervenerunt tandem cum ipsâ urbe Ra-
vennâ in Langobardorum ditionem. Illum tamen Exar-
charum Aistulpho regi expressum precibus & impiè con-
fictis Petri Apostoli nomine literis (quas recitat & lauda-
re non dubitat Baronius *ad annum 755. tomo 9. Annal.*) à
Stephano Papa circumventus Pipinus S. Petro id est Ro-
mano Papæ, ut ut contra niteretur Cæsaris legatus donavit.
Quam rem latè narrat post Anastasium, Annales Franci-
cos, aliosque scriptores, Baronius *ad ann. 735.*

XXII. Notata autem digna sunt verba Baronij *l. c.*
quando scribit Stephanum Papam legatos misisse, pri-
mum ad Constantinum Imperatorem (is est quem Copro-
nymum nuncupant) *ut adversus Langobardos ad defensionem eorum quæ supererant Romani Imperij, in Italiam exercitum mitteret.* Item: *cum nulla spes esset, ut Constantinus Imperator jura imperij, quæ in Italia residua erant à Langobardis invasa defenderet.* Subjicit verò Baronius verba Anastasij quæ docent Stephanum nihil aliud petiisse restitui, quam vicina quædam castra & Exarchatum Ravennæ & Emiliæ oppida à Langobardis occupata. Nec verò aliud reddi si petit Stephanus impiis iis & ineptis literis quas ad Pipinum
misit

misit ann. 755 & ex Vaticana bibliotheca primus edidit
Baronius. Sed nec aliud quippiam per Pipinum Aistolpho
Langobardo est ereptum. Disertè enim Annales Francici.
Pipinus reddidit sibi Ravennam & Pentapolim & omnem exar-
chatum ad Ravennam pertinentem ad S. Petrum tradidit. Ana-
stasius Bibliothecarius idem prorsus narrat in vita Stephani,
simulque enumerat urbes omnes nominatim donatione
hac comprehensas, plura quidem narrat donata Leo
Ostiensis *Histor. Casinens. l. 3. c. 7.* quem sequitur Baronius
sed quis homini recentiori contra omnes ejus ævi scri-
ptores credat? Restituit autem hæc & Carolus Magnus
postquam, devicto Desiderio Langobardorum rege, Lan-
gobardorum regnum subjugasset: quinimo & addidit
nonnulla, quæ recitat Anastasius in vitâ Hadriani, ex uno
verò hoc recenset Baronius *ad annum 774.* Vnde obiter
est colligere, novæ illius donationis Caroli Magni, ut nec
illius Pipinianæ ullum hodie monumentum in scrinijs
Romanis reperiri, quinimo ne testimonium quidem ejus
aliud superesse præter illud unum Anastasij, & quidem
aulæ Romanæ mancipij. Quæ de re nunc latius differere
non licet.

XXIII. Quicquid verò hujus sit, id certum est neque
Carolum Magnum Langobardorum regno destructo, po-
tiores istam Italiæ partem, vel populo Romano vel ejus
Pontifici vel Cæsari Constantinopolitano concessisse, ne-
que vel populum illum vel Pontificem vel Cæsarem po-
stulasse eam sibi restitui, sed in Francorum ditionem eam
omnem terram pervenisse. Certè ejus postulati nulla re-
peritur memoria, multo minus hujusmodi alicujus con-
cessionis. Contra restantur historiæ Carolum Magnum
statim à devicto Desiderio regnum Langobardorum omne
quasi jure belli occupatum administrasse. Hinc Annales

Francor. anno 774. Rex Carolus subactâ & pro tempore ordi-
natâ Italiâ in Franciam revertitur. Poëtester anonymus anti-
quus lib. 1. *Annal.*

*Dedita tum Francis hac urbs clarissima (Papia scilicet) cunctis
Exemplo fuerat reliquis. Nam protinus omnes
Tradiderunt Carolo sese concorditer urbes
Ejusdem regni: quod jam sibi jure subactum
Disposuit, quantum potuit pro tempore tali.*

Iidem Annales ut & ille Poëtafter memorant anno 776.
Rotgaudum Forojuliensibus Ducem à Carolo datum de-
fecisse; sed illo devicto provinciam istam Francorum co-
mitibus traditam. Anno item 779. Ducem Spoletanum
in ducatu suo confirmatum. Iidem memorant ann. 71.
Pipinum filium Caroli Regem Langobardiæ esse constitu-
tum. Verba eorundem memoratu digna sunt anno 786.
*Rex statuit Romam proficisci & patrem Italia in qua Beneventum
situm est aggredi conveniens esse arbitratus, in illius regni resi-
duam portionem, cujus caput capto Desiderio rege, majoremque
partem in Longobardia jam subactâ tenebat.* Testantur verò
iidem etiam Beneventanum Ducatum Carolo tunc cessisse
& quidem Adriani Pontificis consilio. Mitto alia testimo-
nia: ne videar soli lucem foeneraturus. Id non possum
non adducere, Carolum statim à capto Desiderio se ipsum
regem Francorum & Langobardorum appellasse. Recitat
ejus epistolam ad Albinum anno 778. item privilegium
concessum monasterio Parisiensi S. Vincentij anno 773. hoc
titulo ornatum, Baronius. Ipse Adrianus Papa hoc titulo
Carolus laudat longa illa epistola ad Constantinum &
Irenen perscriptâ, quam exactis Concilij Nicæni secundi
recitat idem Baronius ad annum 785. Ex quibus perspi-
cum est totum Langobardorum regnum tenuisse Caro-
lum & quidem nullius beneficio sed suo gladio acquisi-
tum.

tum. Neque in illud vel populum Romanum vel Pontificem, vel denique Cæsarem Constantinopolitanum quidquam amplius sibi juris arrogasse. Et postremum quidem eo confirmatur, quod (si credimus Baronio) Irene Imperatrix ruperit *anno 788*. Sponsalia inter Constantinum & filiam Caroli contracta, quod *Carolus Ducatum Beneventanum invasisset, quem in suum patrocinium Orientales Imperatores susceperant*. De toto sc. Langobardico regno mota lis nulla fuit.

XXIV. Hæc verò quum ita sese habeant, manifestum est id quod supra etiam diximus, eo tempore quo Carolus Imperator titulum accepit (contigit illud autem *anno 800*. iplis feriis Natalitiis) pleraque Occidentalis Imperij veteris fuisse jam dudum à Carolo possessa, & quidem nullam amplius controversiam de jure possessionis Romanis moventibus. Constat etiam tum temporis, neque in Hispania, neque in Gallijs, neque in Germania neque in Pannonia quidquam Romanæ amplius fuisse ditio- nis; imò ne in Italia quidem quid fuisse reliquum, quod sibi arrogarent Romani, præter urbem ipsam Romam, exarchatum Ravennatensem, & si quæ alia oppida aut Pipinus aut Carolus Langobardis crepta Romano Pontifici donaverant.

XXV. Non tantum verò nihil penè possessum tum fuit Romanis in toto occidente, sed & jus omne deperdita recuperandi longo tempore jam exspiraverat. Bene scilicet apud Isocratem Archidemus Messenam repetentibus Thebanis dixit. *Possessiones sive privatas sive publicas præscriptione longi temporis firmatas, in patrimonio & dominio habendas, omnibus est persuasum*. Et verò hoc ipso juxta alia Iepthes injuriæ convincit Ammonitarum regis vendicantis sibi terras inter Arnonem & Iabocum ad Iordanum
fitas.

sitas conatum : ceu legere est *cap. xi. Iudic. commate. 26.*
XXVI. Si autem neque provinciæ Occidentalis Imperij veteris amplius tum in ditione fuerunt Romani populi, imò si nec jus aliquod in illas provincias populus amplius habuit, manifestum est per Imperatorium titulum Carolo Magno neque possessionem neque jus aliquod in provincias illas aut esse concussum aut potuisse concedi. Igitur aut inani tum titulo est affectus Carolus, aut si quid accepit, accepit illa quæ in Italia extra Langobardicum regnum erant, cum juribus occupandi ea quæ Constantinopolitanus Imperator possidebat. Cæterum cum quæ Constantinopolitani possiderunt jure possederint, in illa certè nihil juris Carolus potuit nancisci. Sed nec in ea Carolus quidquam sibi sumpsit, eo que laboravit in fraternitatem & amicitiam assumi Cæsarum Constantinopolitanorum. Eam verò impetravit primum quidem à Nicephoro *anno 820. testibus Annalib. Francic. & Adone*, iterum ab eodem *anno 810. redditis Venetiis*, quod jidem testantur Annales, tertium à Michaële Nicephori successore *anno 811. & ultimo à Leone anno 813. jisdem testibus.* Non arbitror extare hodie foederum & pactorum illorum literas. Nam quod Sigonius *l. 4. de regno Italiae* scribit in primo illo foedere *nominatim expressum ut Veneti inter utrumq; imperium positi, liberi atq; immunes & ab utroq; secure viverent*: id nescio an fide nitatur antiquorum ejus seculi monumentorum. Certè annales ille memorant Venetias à Pipino captas, redditas Nicephoro. Id certius: ex eo foedere Calabriam & maritimas civitates Liburniæ, Istriæ & Dalmatiæ, mansisse Orientali imperio. Testatur enim Eginhartus, Carolum totam Italiam tenuisse, *ab Augusta pretoria usque in Calabriam inferiorem, in qua Græcorum ac Beneventanorum constat esse confinia* Histriam quoq; Liburniam & Dal-

& Dalmatiam exceptis maritimis civitatibus, quæ ob amicitiam
& junctum cum eo fœdus Constantinopolitanum Imperatorem
habere permisit. Firmum autem amicitiaæ fœdus inter u-
trumq; Imperatorem tandem coiisse testatur idem Egin-
hartus. Imperatores etiam Constantinopolitani, inquit, Nice-
phorus, Michaël & Leo ultro amicitiam & societatem ejus expe-
tentes complures ad eum misere legatos, cum quibus tamen propter
susceptum à se imperatoris nomen, & ob hoc eis, quasi qui impe-
rium eis eripere vellet, valde suspectum fœdus firmissimum sta-
ruit, ut nulla inter partes cujuslibet scandali remaneret occasio.
Erat enim semper Romanis & Grecis Francorum suspecta potentia.
Quo facit illud quod in Annalibus habetur legatos Mi-
chaëlis Carolum dixisse imperatorem & βασιλέα. Ne in Ita-
liam quidem omnem ergo ob titulum Imperatoris jus fuit
Carolo, tantum abest inde illi collatum jus in reliqua et-
iam Orientalis Imperij.

XXVII. Cæterum si ne illa quidem Italiæ hætenus
Imperatoribus possessa omnia accepit Carolus, aut titu-
lum solum impetravit, aut verò potestatem aliquam in eas
terras quæ extra Langobardorum regnum erant in Italiâ,
hætenus verò fuerant quasi in Patrimonio Pontificis.
Posterius sanè est verum. Erat enim jam ante quidem Ca-
rolus Patricius Romanus, adeoque jam tum fortè eo no-
mine habebat aliquid in ipsam urbem Romam juris, ast per
Imperatoriam dignitatem longè plus consecutus est. Nam-
que fuit quidem Patricij nomen non nisi dignitatis titulus
à Constantino Magno institutus teste Zosimo l. 2. qua de re
plura l. 12. Codic. Justinian. tit. 3. l. 3. In Carolo tamen vide-
tur hoc nomine ipsa Exarchalis potestas significata. Nam
& vivo patre audiit quidem Patricius ut videre est in lite-
ris Stephani Papæ apud Baronium ad annum 775. Ipse ta-
men annos sui patriciatus solet numerare ab eo quo de-
vicit

C

vicit

vicit Desiderium, non autem 787. quod scribit Otto Frigensius *l. 5. c. 28.* Et verò eo anno Romæ exceptus est ritibus Exarchorum aut Patriciorum Romanorum ut disertè scribit Anastasius in vitâ Hadriani. Ut verò non Patricij jure, revera tamen jam ante impetratam Imperatoriam dignitatem Carolo in ipsam urbem Romam multum fuisse potestatis, vel exijs liquet quæ habentur in Annalibus Francicis *ad annum 796. Romæ Adriano defuncto Leo Pontificatum suscepit: & mox per legatos suos claves confessionis S. Petri, ac vexillum Romanae urbis cum aliis muneribus regni misit, rogavitq; ut aliquem de suis optimatibus Romam mitteret, qui populum Romanum ad suam fidem atque subjectionem firmaret. Missus est ad hoc Engelbertus.* Recitat priora illa de missis clavibus & vexillo Baronius quoque, sed stomachabundus in novatores, qui inde ausi sunt colligere aliquam Caroli in urbem potestatem. Ipse autem veterator illa de in fidem & subjectionem suscipiendis Romanis callidè omittit, nihil aliud addens, quam missum Engelbertum ad donaria & Hunnici belli manubias offerendas. Constat verò & Carolum nondum Imperatorem causam Leonis Papæ & conjuratorem agitasse *anno 800.* teste Anastasio & auctore Annalium.

XXIIX. Quicquid vero sit de potestate quam patricius habuit Carolus, haud difficile est probatu per Imperatorium titulum illi collatum jus omne in urbem, Pontificem, Exarchatum Ravennæ, & alia oppida quædam extra Langobardici regni fines posita, quæ fuerant Cæsarum usque ad solemnem illam rebellionem quâ Gregorio II. Papâ superstites Imperij Romani reliquiæ à Leone Isauro & sequentis Constantinopolitani Cæsaribus defecerunt. Testatur id de urbe Roma ipse Bellarminus *l. 1. de Translat. pimer. Rom. c. 4.* Liqueat id ex adoratione qua *more anti-*

quorum

quorum principum recens coronatus Augustus à Leone Pontifice est adoratus. *Annal. Franc. 801.* Liqueat ex sententiâ latâ in eos qui Leonem Papam malè multaverant *Iidem l. c.* Liqueat ex subsequente *ordinatione Romanae urbis & Pontificis. Idem l. c.* Referendum eodem quod apud Eginhartum in Testamento Carolino, Metropolitanas inter urbes regni ejus primo loco numerentur *Roma, Ravenna.* Hæc potestas Cæsarum mansit per plurima secula, donec tandem post fatalem regis majestatis casum in Henrico IV. per Gregorium VII. cœpit novus ille papalis Dominatus, omnibus hæctenus seculis inauditus. Ex eo verò tempore prisca illa & vera Cæsarea potestas, in urbem, Pontificem, & oppida, quæ ratione proventuum quorundam in Patrimonio Petri, aut rectius Papæ, esse dicitur, tantum non est intermorta.

XXIX. Quin itaque Carolus hanc solùm potestatem titulo imperatoris sit consequutus; & quin hæc pauca tantum magnifico illo Augusti & Imperatoris Cæsarisque nomine tum quidem venerint, neque aliud tum pertinuerit ad Imperium Romanum occidentale nihil fauè est dubitandum. Videndum an sequentibus temporibus revera plus accesserit Imperio illi Romano præter ista pauca Italiæ, & quidem an populo Romano ejusque Cæsaribus occidentalibus aliquid aut de novo fuerit partum, quod olim non habuerunt, aut eorum quæ dudum deperdita diximus recuperatum. Cæterum si quid horum factum aut vi occupatum oportuit, aut verò provinciæ quædam ultro sese Romanam in ditionem dederunt. Sanè nec in Hispania, nec in Gallia, illa quæ ad Rhodanum usque à Pyrenæis montibus tendit, nec in Pannonia, nec in Dacia, nec in Britannia tale quidquam contigit. Neque enim Hungaros, neque Francogallos, neque Hispanos & Gothos

neque Anglos ac Scotos, vel utrò vel vñ coactos se & sua Romano Imperio post Caroli Magni ætatem dedidisse, ullibi legere est. Multo minus vero id ipsum est factum à Septentrionalibus populis Danis, Svecis, Moschis, Polonis, Lituaniis alijsque. Hinc verò sole est clarius, omnes has terras non tantum non pertinere hodie ad Imperium Romanum, sed ne umbram quidem juris Romano Imperio in eas esse.

XXX. Fortassis tamen aliter se res habet de Italia Langobardica & Germanicâ. Non sunt quidem illæ terræ post Caroli ætatem à Romano populo victæ, adeoque jure belli nunc non possidentur: fortè tamen spontè suâ sese illis reliquiis antiquis sive subjecerunt sive sociarunt in unum reipublicæ corpus. Neq; vero inanis fortè illa suspicio est. Hodie enim receptum est, illas terras omnes unius Imperij Romani nomine nuncupare: quin obtinuit illud ipsum jam plus quam quingentos annos. Summus quoque magistratus populorum illorum per multa secula, non alio nomine quam Imperatoris Romani audivit: quod enim nunc adjicitur Germaniæ regis titulus id nuperum est inventum, & vix ducentis annis auditum.

XXXI. Verum enim vero, si quid tale unquam contigit, id aut ab ipso est Carolo Magno factum aut ab ejus successoribus. Carolum autem Magnum id egisse falsissimum est. Certè non eo tempore id ille fecit quum Imperatorium titulum accepit. Non enim tale quid memorant annales & monumenta ejus temporis, non tacitura certè rem tam magni momenti. Nec verò potuit id fieri. Neque enim licuit Carolo disponere quidquam de rebus regni Francici, inconsultis ordinibus, quod alibi ostenditur. Tum autem temporis profectò non consuluerat Carolus ordines Francicos. Inopinato enim oblatus illi titulus est.

est Cæsareus. Testatur enim Eginhartus dicere, solitum Carolum. *Se eo die quamvis precipue solenniter esset ecclesiam non intraturum fuisse, si Pontificis consilium prescire potuisset.* Sed neque postea huiusmodi quid ab eo factum memorant ullæ historiæ veteres. Contra verò in diplomatis eius & literis cernere est distinctos titulos Imperatoris, & regni Francici ac Langobardici. Privilegium Osna-brugensis Episcopatus apud Crancium. 1. Metropol. c. 2. Ita incipit. *Carolus Imperator Augustus Romanum gubernans Imperium, Dominus & rex Francorum & Langobardorum, Frisiorum dominator & Saxonum.* Datum autem illud est anno 805. Testamento quoque Carolino quod Pythæus edidit & annalibus suis ad annum 806. inseruit Baronius, præfigitur: *Imperator Cæsar Carolus Rex Francorum &c. Romani tutor Imperij.* In alteris quoque ejusdem Testamento quo de mobilibus bonis disponitur apud Eginhartum, seorsim numerantur anni regni Franciæ, regni Italiæ & Imperij. Carolos itaque Italiam & Germaniam ab Imperio nunquam non distinxit.

XXXII. Sed & Ludovicus Pius Germaniam non minus atque Galliam, adeoque omnes certè regiones transalpinas ab Imperij Romani reverentia voluit esse liberam. Diviso enim inter tres filios regno suo, omnes pari voluit auctoritate esse, nequaquã autè aliqua in re Lothario, etsi ille Cæsareo honore esset insigniendus inferior. De eâ divisione notatu digna sunt verba Trithemij in Annalibus Francicis. *Partitio talis est: Regnum Francorum Germaniæ perpetuo per se habeat proprium regem nulli penitus mortalium, ne Romano quidem Imperio subiectum, sed pristina Francorum consuetudine liberrimum. Regnum quoque Francorum, Gallorum à nostro divisum, simili modo regem uti constitutio sonat proprium habet liberum, qui non minus quam Rex Germaniæ liber sit & nulli omnino subiectus. Manifestum enim est quod Franci ab ori-*

gine semper fuerit liberrimi, & neq̄ Romanis, neq̄ alteri alicui
certè unquam servierint, aut extiterint subiecti. Quin potius
ipsi destruxerunt Romanorum Imperium sibiq̄ fecere subiectum. Et
propterea reges ambo in divisione regni pristinam libertatem
Francorum ubiq̄ alter alteri illasam servare statuerunt. Porro
nechtaliam Langobardicam alius ille conditionis fecit. Et si
enim illam unà cum imperiali dignitate voluerit esse penes
unum Lotharium, per accidenstamen ea tantum conjun-
xit, non autem quasi dederit Langobardicum regnum
Romano Imperio. Certè id factum, nullibi legere est. Bene
proinde Hugo Grotius l. 2. de jure belli ac pacis. c. 9. num. 11.
*Carolus Magnus ejusq̄ successores jus Imperij quod habebant in
Francos ut & in Langobardos à jure Imperij in Romanos, ut novà
ex causâ quesito, sollicitè distinxerint.*

XXXIII. Et vero sollicitè hæc observata fuerunt
diu post Ludovicum. Quum enim Lotharius filius ejus
natu maximus propter primogenituræ & Cæsareæ digni-
tatis honorem sibi jus aliquod in fratres arrogaret, orto
inde bello victoq; Lothario, libertatem suam fratres egre-
gie tutati sunt. Eâ de re in medio sunt verba Hincmari
Archiepiscopi Rhemensis viri ea ætate summæ auctorida-
tis epist. 1. c. 4. ad Ludovicum Balbum. *Qui cum Lothario erant,
immiserunt illum in hoc, ut fratres suos exheredaret, & regni pri-
mores, qui cum illis erant annullaret, quoniam ipso primogenitus
& nomine Imperatoris erat: illi autem qui erant cum Carolo & Lu-
dovico dicebant, quod seniores illorum (i. e. domini sui Caro-
lus & Ludovicus) Lotharij fratres erant & sacramento regnum
inter illos divisum fuerat, & illi nec genere nec potestate inferio-
res erant, & ideo non se contra illos concederent. Latius omnia
ista narrat Nithardus lib. 4. ubi inter alia post fatalem
illam in tres fratres pugnam scribit missos à Lothario Lega-
tos ad Carolum & Ludovicum, qui nomine Lotharij di-
cerent*

cerent. Si vellent illi aliquid illi supra tertiam partem regni propter nomen Imperatoris quod illi pater illorum concesserat, & propter dignitatem Imperij, quam avus regno Francorum adjecerat, facerent, sine aliter tertiam tantummodo partem totius sibi concederent, regetque quisque illorum portionem regni sui prout melius posset, frueretur alter alterius subsidio & benevolentia. Et vero posterius placuit. Itaque Ludovico cessit Germania pleno jure & nulla in re dependens ab Imperio Romano gubernanda, non minus atque Gallia Carolo. Non latuerunt hæc Baronium: Itaque ad annum 848. Trithemium his verbis accusat: errat dum ait jussu Lotharij convenisse (Germaniæ Episcopos) cum id factum per Ludovicum regem esse in regno ipsius non sit dubium, nam nullam Lotharium facultatem habuisse disponendi aliquid in regno Germania, spectante ad Ludovicum certum est.

XXXIV. Mansisse eandem libertatem Germanici regni superstate Carolina Regum familia, certum est. Plærique enim qui illi præfuerunt cum Italia aut cum Imperio nihil habuerunt commercij. Divisio enim post obitum Ludovici Germanici regno, Carolus & Ludovicus & Carolomannus singuli suam regni partem propriâ auctoritate tenuerunt, ut constat ex historia Landgravior. Thuring. c. 6. Arnolphus quoque diu Germaniam rexit antea quam Imperatoriam dignitatem consequeretur. Post hunc verò neque Ludovicus neque Conradus vel Italiam vel Imperium habuit. Quo satis constat, ea certè tempestate Germaniam non fuisse partem Imperij, nec administratam fuisse auctoritate Cæsareâ, sed proprios sibi reges habuisse, & liberam fuisse distinctamque & sui juris rempublicam.

XXXV. Italiæ quidem regnum qui tenuere, iidem fere & imperatores fuerunt. Imò ea occasione post obitum

tum

tum Caroli Crassi in Italia Pontifices deliberarunt de eligendo in posterum aliquo Italiae rege cum Imperatorio titulo. Quod testatur Carolus Sigonius *l. s. de regno Italiae*. Fuere tamen & reges Italiae sine titulo imperatorio. Nec interea temporis constat factum aliquod decretum consensu Carolinae familiae, (penes quem jus erat hereditarium in regnum Langobardicum) de subiiciendo illo regno Imperij Romani auctoritati & legibus. Itaque & Langobardicum regnum eo tempore mansit liberum ab Imperij Romani potestate.

XXXVI. Extincta porro Carolina familia Henricus Auceps ejusque filius Otto Magnus ab anno 919. ad 962. Germaniae regnum cum regno Lotharij tenuerunt. nulla Caesarea dignitate ornati, nullo etiam modo Imperium aliquod Romanum reverentes. Neque enim verum est, quod nonnulli evincere pertendunt, Henricum Aucupem fuisse Caesarem. Quin alibi ostenditur, illum ne quidem jura habuisse ad occupandam Italiam aut Imperij dignitatem postulandam. Sanè nihil Italiae illum possedisse est certum. Etiam illa ergo aetate Germania non fuit habitata Imperij Romani portio. Eodem vero tempore nunc Berengarius Dux Foro juliensis, mox Lambertus, iterum Ludovicus Burgundus, modo Rudolphus Burgundus, modo Hugo Arelatensis, ejusque filius Lotharius nec non denique Berengarius Eporegiae Marchio ab Italiae optimatibus inconsulto vel populo vel Pontifice Romano imò his nihil contra nitentibus Italiae reges sunt creati Papiæ, regni Langobardici Metropolitana urbe. Et vero horum vix unus alterque Caesarem titulum accepit. Quo iterum constat, etiam tum temporis & Langobardicum regnum fuisse liberam rempublicam reliquias verò illas imperij Romani ab hoc regno se junctas fuisse, & plerumque sub nullo Imperatore.

XXXVII.

XXXVII. Otto quoque magnus, non Germaniam tantum sed & Italicum illud Langobardorum regnum diu habuit in potestate sua, ante quam Imperator Romanus audiret. Namque anno 951. invitatus ab Adelheide viduâ Lotharij regis quam & mox in matrimonium duxit, fudit omnique potestate, exiit Beringarium regem. Italiae, ejusque filium Adelbertum, VVitichindus Corbeien- sis l. 3. scribit, *Ottonem cum Adelheide Papiam, quae est sedes regia obtinuisse*. Sequenti anno 952. Berengarius & Adelbertus in gratiam recepti feudi jure ab Ottone regnum Langobardicum recuperarunt. Illam rem ita narrat continuator Reginonis: *Berengarius cum filio Adelberto sese subijciens Ottoni, ab eo ut subditus recipit regendam Italiam*. Iisdem verbis utitur ipse Baronius tom. 10. *Annal. ad annum 952.* VVitikindus ita loquitur: *Cum conventus fieret Berengarius manus filij sui Adelberti suis manibus implicans renovatâ fide, coram omni exercitu, famularum regis se cum filio suo subjugavit: & ita dimissus in Italiam remeavit cum gratia & pace.*

XXXIIX. Itaque jam tum feudi jure ab Ottone Langobardicum regnum obtinuit Berengarius. Et tamen anno demum 961. Otto à multis Langobardici regni proceribus & Iohanne Papa contra Berengarij tyrannidem invitatus, expulso Berengario & liberato Papa, primò quidem regnum Italiae occupavit iterum, deinde anno sequente Imperator est creatus. Narrat Baronius ad annum 961. ex Historia Ducum Beneventinorum antiqua, proceres Italiae, appropinquante jam Ottone, Adelberto filio Berengarij regis dixisse. *Vellemus Domine, ut Papiam cum paucis pergas, & tuo genitori dicas, quatenus Langobardorum regnum sub vestra ditione committat, quia nos minimè sub illius potestate amplius jam durabimus. Si vobis committit re-*

D

gnum,

gnum, nos totis viribus pugnabimus, sin autem non Italia regnum
extero regi committemus. Id ipsum autē cum Adelbertus non
potuisset impetrare, proceres omnes Berengarium pariter
& Adelbertum reliquisse. Addit autem ille scriptor: *Itaque*
Otto Rex sine impedimento in Italiam introiit, atq; Italia regnum
obtinuit. Luitprandus, qui itidem eo tempore vixit, in nar-
ratione legationis suæ Constantinopolitanæ, quam à Ca-
nifio editam inseruit Baronius decimo Annalium tomo
ad annum 968. ita rem omnem narrat Nicephoro Imperato-
ri: *Palàm est, quod Berengarius & Adelbertus sui milites (i.e. Ot-*
tonis Vasalli) effecti regnum Italicum sceptro aureo ex ejus ma-
nu susceperunt, & presentibus servis tuis qui nunc usque super-
sunt, jurejurando fidem promiserunt. Et quia hanc perfidè vio-
larunt justè illos quasi desertores sibi que rebelles, regno privavit.
Tenuit ergo etiam Otto Langobardicum regnum ante
quam Cæsarea jura esset consequutus, adeoque & regnum
illud Italiæ cum Imperij juribus nihil habuit commercij.
Etsi verò sequente anno Otto Imperator sit creatus, etiam
tum tamen satis curatè distinxit Italicum illud regnum à
reliquis Imperij Romani quas Papa possidebat. Recitat
Gratianus *cap. 33. dist. 63.* Iuramentum Ottonis Papæ Ioanni
præstitum, quod & Baronius habet anno 960. de cujus fi-
de non est meum nunc disputare; ibi disertè vero legitur:
cuiusque regnum Italicum commiserò, jurare faciam illum ut ad-
jutor tui sit. Habet idem Baronius anno 962. diploma, quo
Otto creditur confirmasse Romanæ Ecclesiæ bona, ubi in-
ter alia legitur: *insuper offerimus tibi de proprio nostro regno*
civitates & oppida cum piscariis suis Reatem, Amiternum &c.
Vnde patet porro, Ottonem Langobardicum regnum sibi
arrogasse jure proprietario.

XXXIX. Insequentis temporibus æterno quidem
foedere juncta est Cæsarea dignitas non minus atque Ita-
lici

lici regni possessio cum Germania, (quod quibus auctori-
bus, quave ratione, aut qua de causa contigerit, non est in-
stituti nostri nunc exponere,) coepit etiam ex eo comunis
appellatio illa Imperij Romani, quæ res multos in errorem
perduxit; nullum tamen monumentum potest produci,
nullæ tabulæ exstant, quibus possit probari aut coijssse Ger-
manicum & Italicum regnum cum illis Imperij Romani re-
liquijs in unam prorsus Rempublicam, aut illa in Imperij
istius ditionem concessisse. Alterutrum autem affirmare
sine certis documentis non licet aut fas est.

XL. Ac prius quidem vel illo uno potest abunde
refelli quod & Germania & Langobardicum regnum co-
mitia sua de rebus maximis ad rempubl. pertinentibus o-
mni tempore instituerit, egerit quoque res maximas non
impetrato consensu vel Papæ vel aliorum Imperij istius
civium. Ingressit se quidem, fateor, Papa Romanus post
tempora Henrici IV. plærisque Imperij negotijs, quin &
conatus est pleraque ad arbitrium suum trahere: nunquam
tamen ipse voluit videri deliberationibus interesse ut ci-
vis aliquis reipublicæ, nunquam etiam hoc nomine vel
vocatus fuit vel admissus, sed quomodo in omnia alia re-
gna & omnes orbis Christiani respublicas summâ impie-
tate domjnatum sibi arrogavit & sumpsit, tanquam supre-
mus monarcha à Deo constitutus, ita & hoc nomine rei-
publ. Germanicæ negotia voluit gubernare, sæpe invitis,
nonnunquam & consentientibus regni ordinibus fatali
tum errore constrictis. Si Germanico verò regno & Ita-
lico mansit summum jus administrandi rempubl. suam
sine populi Romani consensu, non in unam profectò
republicam hæc cojerunt. Quot enim sunt summæ po-
testates; totidem sunt respublicæ, ut ut unum habeant prin-
cipem aut arcto aliquo foedere *συμμαχίας*, civitates illæ sint

unitæ. Quale quid de civitatibus Helveticis Iofias Semle-
rus & Bodinus, de foederatis Belgico Germanicis provin-
cijs optimè Hugo Grotius *in apologetico suo cap. 1.* annota-
runt. Cæterum non convenisse omnia illa in unam rempu-
blicam, manifestum fit etiam diversis illis coronationibus
Regum nostrorum. Corona enim indicium est & signum
quodammodo reipubl. Scorsim verò primo accipitur co-
rona regni Germanici, ex antiqua quidem consuetudine, ut
& lege Carolinâ, Aquisgrani. Perperam enim vulgo credi-
tur, & nuncupatur illa corona Cæsarea. Veteres sanè re-
ctius, (inter quos est & Fridericus I. Cæsar *epistola ad Otto-
nem Frisingensem*) dixere illam coronam *regni Teutonici*. At
Cæsaream Coronam semper & quidem jam per annos o-
ctingentos solus Papa Romanus addidit. Quin & multi
post Ottonem Papæ quoque coronati sunt Reges Lango-
bardorum, adeoque triplici corona, Germaniæ nempe,
Langobardiæ & Imperij Romani insigniti. Accedit, quod
nunquam quisquam post Carolum Magnum Cæsareum
voluerit titulum usurpare ante acceptam coronam illam
Romanam, etsi jam esset coronâ Germanici regni hono-
ratus: omnes enim ante sunt tantum Reges dicti, etiam
nunc non nisi Electi Cæsares audiunt, licet coronati sint
Germaniæ aut Italiæ reges. Ad hoc, satis hodieque distin-
guunt ipsi Cæsares regnum Germanicum ab Imperio Ro-
mano, dum electos se dicunt Imperatores Romanos, sed
addito titulo Regum Germaniæ, quod nempe aliud sit es-
se Regem Germaniæ aliud electum Cæsarem Romani
Imperij.

XLI. Igitur unam profectò cum Imperio Romano
rempubl. neque Germania hodie neque Langobardicum
regnum constituit. Tantùm verò abest, Germaniam sese
& Langobardiam à sese domitam, Romano Imperio sub-
jecisse,

jecisse, ut contra potius illud olim Germaniæ sese dederit
magnâ ex parte. Omnem enim Imperatores eligendi po-
testatem Romani eorumq; Pontifices in Germanos æternâ
lege contulerunt; quo ipso jus Germanis dederunt suum
magistratum Romano Imperio creandi: quod est magnam
majestatis partem alteri tribuere, sibi eripere. Id quando
cœperit alias exponitur. Id certum verò est, moderatis ad-
huc Paparum rebus, & ante monstrum illud hominis Hil-
debrandum aut Gregorium VII. Papam, magnam satis fu-
isse Cæsarum à Germanis electorum in pontificem & popu-
lum Romanum auctoritatem ac potentiam: & nihilominus
tamen in Germanorum fuisse potestate, eam omnem di-
gnitatem ac vim electis ex suo arbitrio Regibus suis in alic-
nam rempublicam conferre. Quin manet hodieque, ut non
nisi Germanorum Rex audiat Cæsar, priscâ auctoritate li-
cet adempta. Quo patet, quasi surrogasse sibi potius Ro-
manum populum in sua jura Germaniam quam ut Germa-
nia sese illi Imperio subjecerit.

XLII. Hæc verò omnia quum longè sint certissima,
nihil est quur non apertè tandem pronunciemus; *neque*
Germaniam neq; Langobardicum Italia regnum verè partes esse
Romani Imperij, sed Respublicas ab illo distinctas, adeoque nec Im-
peratorem, in quantum est Imperator, esse vel Germanici vel Lan-
gobardici regni caput aut magistratum, sed quatenus idem simul
rex est. Nec verò ex illo quod jam multis seculis vulgò
Germania quoque & Italia illa Langobardica Imperij Ro-
mani nomine audiat, sequius quid est colligere. Familia-
re enim est & receptum, si multæ respublicæ cocant in u-
num foedus ab una aliqua illarum, omnibus commune
nomen indere. Ita olim Achæorum respublica omnibus
foederatis nomen dedit, & Vrbs Romana omnibus socijs:
hodie foederati omnes Helvetij ab uno pago Suiceri, foede-

ratae item omnes Belgico Germaniae provinciae vulgo Hollandiae nomine usurpantur. Eadem verò ratione & Imperij Romani nomen sociis rebus publicis esse inditum, vel hæc verba indicaverint Gotfridi Viterbiensis. Hic cum narra-
set, Lotharium Imperatorem regni sui tres in partes divisi
partem unam, Italiam scilicet, cum Imperatorio nomine,
majori natu filio tribuisse, addit: *vide ad quantum defectum
Romanum Imperium devenerit, ut in tres partes diviso regno
Francorum, tertiae partis tertiâ pars esset Imperium.* Apud alios
scriptores tempore Caroli Calvi Gallia Imperij nomine
intelligitur, exclusâ Germaniâ. Otto Frisingensis, cum e-
gisset de divisione regni Francici inter filios Ludovici Pij
instituta, ita loquitur. *l. 5. c. 35. Ex hinc diviso regno, regna mo-
dò duo orientale & occidentale (quorum alterum (Orientale) par-
tem Ludovici & Lotharij sedemque regni Francorum Palatium
Aquisgrani ac Imperium urbis Romæ habet: aliud verò (Occi-
dentale) quod adhuc Francorum, eò quod istud Romanorum voca-
tur, appellatum, partem Caroli tenet) inveniuntur.* Unde perspi-
cere est jam ætate Friderici Barbarossæ Germanicum &
Langobardicum regnum vocatum vulgò regnum Roma-
norum, ita tamen, ut non lateret distinctio inter illa regna
& Imperium Urbis Romæ.

XLIII. Igitur ex illo nomine Romani Imperij haud
quidem licet colligere Langobardicum & Germanicum
regnum, pertinere reapse ad Imperium Romanum. Ne-
glexerunt autem diu & ipsi Reges Germanici Imperato-
rio titulo regnorum Germaniæ & Italiæ memoriam adj-
cere, fortè quod mos seculi non ferret cumulum titulo-
rum, nomen autem Casareum ea ætate, adeo haberetur
magnificum, ut adijcere quidquam videretur indecens.
Constat sanè, eos nec adjecisse titulos Ducatum & Co-
mitatum, quos tamen unâ cum Regia & Imperatoria di-
gnita-

gnitate possidebant. Primus quantum videtur, Fridericus II. præter Cæsareum nomen Siciliae & Hierosolymæ titulum usurpavit, Svevici tamen ducatus titulum non adjecto. Eum imitatus centum & quinquaginta ferè annis post Carolus IV & Romanorum Imperator semper Augustus & Bohæmiæ Rex voluit dici. Ejus filius Sigismundus & Imperator & Hungariæ & Bohemiæ rex audivit. Fridericus III. non multò post adjecit plurima propter Ducatus comitatus & alias provincias sibi subditas, Germanici licet Imperij feuda essent. Qui mos ab eo usque tempore invaluit. Maximilianus porrò & Germaniæ Rex voluit dici: non tantum optimo jure sed & utilissimo instituto. Secuti autem Maximilianum ea in re sunt Carolus V & omnes quotquot in hunc diem ab eâ ætate Germaniæ præfuerunt. Posset autem eodem jure & Italicum, (imò, ut alibi ostenditur, & Burgundicum aut Arelatensis) regni, titulus usurpari: quantum ex superioribus est manifestum. Nec verò id ipsum non esset magno cum reipublicæ bono conjunctum: quo unicuique possit eò rectius constare tota reipubl. natura. Certè interest rerum publicarum ad tuenda jura singulorum, ut etiam si unum principem acceperint, nomina prisca ne oblitterentur.

XLIV. Quin igitur quasi ratum esto ac constitutum: *Germanicum & Italicum regnum distinctas esse respublicas ab eo quod verè Imperium Romanum est dicendum, nec Imperatorem in quantum est Imperator vel Germaniam regere vel Langobardicum regnum.* Hinc verò sequitur gravissimè illos hallucinari, qui Germaniam censent teneri legibus Iustianicis, aut Imperatori in Germaniam arrogare potestatem prischorum Cæsarum in Imperium Romanum, eo nomine quod Germania sit verè Imperium Romanum & Imperator quatenus est Imperator, Germaniæ præsit. V-
trum-

trumque sane esse longè falsissimum jam ostensum est. Non attingam enim nunc quàm imbecillis sit illa collectio, etiam si utrumq; verum esset quod sumunt.

XLV. Non minus verò hinc liquet, quam iniquè Papæ Romani Imperij nomine abusi rebus Germaniæ sese immiscuerint, easque perturbarint aliquot ante seculis, quamvè iniquè adeò pridem Paulus IV voluerit suas in manus resignari Romanum Imperium, Gregorius verò XV. electoralem dignitatem Bavaro collocatam confirmare. Habuit enim olim quidem Papa Romanus, unà cum alijs civibus Romanis, eligendi Cæsarem potestatem, & verò elegit ille & Carolum Magnum & post Ottonem Magnum: sed in electionem regis Germaniæ nihil unquam habuit juris, jam Ottonum verò tempore etiam Cæsarium electionem, in liberum Germaniæ procerum arbitrium transtulit. Quae de re alibi. Certè ut hodie etiam aliquid juris sit Papæ in electionem Cæsaris (quod tamen est falsum,) eo tamen nomine non debuit ille sui juris quoque facere electionem regis Germaniæ & Italiæ.

XLVI. Porro & hoc consentaneum est: si jure potestas Cæsarem creandi possit Germaniæ adimi, aut illa nollet aliquem creare, eo ipso tamen non amittere illam facultatem creandi regis Germanici, & Italici regni. Ita, si licuisset Alexandro III. Papæ Imperij occidentalis dignitatem in Constantinopolitanos iterum transferre, quod rogasse Emmanuelem Cæsarem scribit Blondus *l. 5. decad. 2.* & Platina *in vita Alexandri III.* aut vero si Bonifacius II. jure potuisset promissis stare (pollicitus autem erat se Imperio dignitatem in Gallos translaturum) non tamen ea propter jure potuisset Germaniæ & Italiæ respublica ab ijs in alios transferri.

XLVII. Denique & hoc sequitur, non esse, quur
non.

nonnulli ad eò pertendant Imperij Romani dignitatem non esse à Romano Papa collatam, vel Carolo Magno vel Ottone, eo quod uterque jam ante coronationem Germaniam ac Italiam possederit. Non enim est difficile probatu factum id omninò esse à Papa & populo Romano; sed quod collatum fuit, id verò si cum Germania & Italia Langobardica contendas penè est nihil. Certè non est quur hac de causa sese jactitent Romani Pontifices, quasi se. magno beneficio Germaniam affecerint: utpotè, quum, si rem videas, potius opinione collatio illa insigne quid habet, quam reapse. Verùm de toto hoc negotio non est hujus loci latius agitare.

XLIIIX. Cæterum quum nec Germania, nec Italia Langobardica subsit hodiè Imperatori, ut ille est Romanus Cæsar, ergo aut reliquum omne Italiæ illi isthoc nomine parer, aut aliquid ejus, aut vero nihil. Ostensum autem est supra, quum Carolus Magnus Imperij rerum est potius tum ex pacto Calabriam inferiorem mansisse, in ditione Imperij Orientalis. Venetorum quoque urbem iisdem redditam, reliquum autem omne, utut pareret Pontifici, in Caroli ut Imperatoris supremam potestatem pervenisse. Fuit autem & Ottonis eadem prope conditio. Namque & tum nihil reliquum relictum est Orientali Imperio præter Calabriam. Venetorum vero urbs itidem mansit libera. Cætera vero omnia Imperij veteris in Italiâ, tametsi essent in Pontificis manu una tamen cum ipso Pontifice in Ottonis ut Cæsaris imperium pervenerunt. Luitprandus sive alius quis autor eorum, quæ à capite sexto sunt assuta l. 6. *Luitprandi* scribit Ottonem ab Iohanne Papa unctionem suscepisse Imperij addens: *jusjurandum vero ab eodem Papâ Ioanne supra pretiosissimum corpus petri atque ab omnibus civitatis pro-*
E ceri-

ceribus, se nunquam Berengario, atque Alberto auxiliaturos, accepit. Otto Imperator c. 10. conqueritur Ioannem Papam esse, immemorem iuramenti & fidelitatis quam sibi supra corpus S. Petri promiserit. Vnde claret Papam fidelitatem iurasse Imperatori Ottoni, quæ vox quam habeat vim, ex more ejus ævi notum est. In diplomate Ottonis illius Ioanni Pontifici dato, de bonis Episcopatus Romani apud Baronium ad annum 962. disertè bona illa omnia donantur, sed hac conditione: *Salvâ in omnibus potestate nostrâ & filij nostri, posterorumque nostrorum.* Item ne quis Pontifex imposterum consecraretur (verba Cæsaris sunt) priusquam talem in præsentia Missorum nostrorum, vel filij nostri seu universa generalitatis faciat, promissionem per omnium satisfactione atque futura conservatione, qualem Dominus & venerandus spiritualis pater noster Leo spontè fecisse dignoscetur. Atqui Leo illi Carolo Magno subiecit sese, pro ut olim Cæsaribus fuere subiecti Papæ, eoque Carolum statim adoravit: quod jam supra est dictum. In eodem porrò diplomate notandum illud est, conventum tum esse, ut quotannis per Legatos Cæsari nunciaretur; *qualem singuli Duces ac Iudices populo justitiam faciant.* Si enim secius quid fiat, quam oportet, tum vero Imperatorem per legatos suos id emendaturum.

XLIX. Ex quibus profectò liquet, statim illo anno 962. Ottonem unâ cum Cæsareo titulo jura veterum Cæsarium in Papam ipsum accepisse. Et verò eo jure usus est contra Ioannem illum Papam statim sequente anno. Quo tempore de novo cives Romani fidelitatem promiserunt, *hæc addentes*, (verba sunt Luitprandi l. cit.) *& firmiter jurantes nunquam se Papam electuros & ordinaturos præter consensum atque electionem Domini Imperatoris Ottonis Cæsaris Augusti filijque ipsius Regis Ottonis.* Rogavit autem tum
Syno.

Synodus Episcoporum ab Ottone congregata, ut & Ioan-
nem Papam exuere honore, & alium in ejus locum eligi
pateretur. Utrumque autem effectum est. Eidem vero
Ottoni Romani cives perjuri 964. & tertia vice *fidelitatem*
jurarunt, ut post Reginonem narrat Baronius. Quo an-
no iterum Cæsareâ auctoritate usus Otto in exilium rele-
gavit Benedictum, quem Romani cives crearent Pontifi-
cem. Eidem porro Ottoni, omnibusque ejus successori-
bus Leo Papa præter illa jam dicta concessit *in perpetuum*
facultatem eligendi successorem, (in Imperio scilicet) *atque*
summa sedis Apostolica Pontificem ordinandi, ac per hoc
Archiepiscopos seu episcopos, ut ipsi ab eo investituram acci-
piant. Habentur omnia hæc verba ex bulla quâdam Le-
onis deprompta, apud ipsum Gratianum *dist. 63. cap. 23.* Ex-
stat quoque apud Crancium *metropol. l. 4. cap. 10.* Ejus-
dem Leonis alia bulla, qua omnia quæ Pipinus aut Caro-
lus Magnus donaverant Romanæ Ecclesiæ, Ottoni ejus-
que successoribus redduntur. Impugnat verò acriter u-
triusque fidem Baronius ad annum 964. Quicquid verò
sit de illis bullis, id certum est, Leone mortuo, jus illud e-
ligendi ex arbitrio, pontificem non latuisse Romanos.
Continuator Reginonis ad annum 965, ita notat: *Eo-*
dem anno dominus Papa Leo obiit. Tunc legati Romanorum
Imperatorum pro instituendo quem vellent Romano Pontifice, in
Saxonia adeuntes honorificè suscipiuntur & remittuntur. Et Ot-
garus Spirensis Episcopus & Luitprandus Cremonensis cum iis-
dem Romam ab Imperatore diriguntur. Tunc ab omni plebe
Romana Ioannes eligitur. Imò ex eo usque tempore, omnes
Pontifices Romani alijque Archiepiscopi pariter & Epi-
scopi pedum Episcopale ab Imperatoribus acceperunt,
donec rem omnem turbaret Gregorius VII, id quod alibi
ostenditur.

L. Quin itaque Otto Magnus verè Cæsaream obtinuerit in Pontificem populumque Romanum potestatem, non est dubitandum. Potest autem de successoribus ejusdem ad Henricum IV. usque, idem haud difficulter ostendi, si opus foret. Verum id operosè agere fuerit fortè soli facem fœnerari. De Ottone III. ramen quæ dicit Glaber Rodolphus non possumus prætermittere. *Contigit, ait, initio Imperij Ottonis, ut sedes Apostolica urbis Romæ proprio viduaretur Pontifice (is erat Iohannes XV) ipse vero illico Imperiali usus præcepto quenquam suum consanguineum (Brunonem post dictum Gregorium V) elegit, atque ex more in sede Apostolicâ sublimari mandavit.* Quum verò eodem tempore Crescentius consul tyrannidem urbis sibi sumpsisset, aliumque, Pontificem instituisset, narrat idem atque ex eo Baronius ad annum 996. Ottonem & urbem occupasse & Crescentium curasse præcipitari, Papæ autem à Crescentio electo & manus amputatas & aures abscissas & oculos erutos. Idem ille Otto Sylvestrum II. Papam instituit fatente Baronio anno 999. Idem Otto Sylvestro Papæ octo urbes Marchiæ Anconitanæ donavit. Refert illud Theodoricus de Niem *l. de privileg. & jurib. Imper.* Ipsum vero donationis diploma edidit primus Marquardus Freherus & insigni commentario illustravit, post illum à Baronio, id *romo 12. Annal. ad ann. 1191.* est insertum. Liquet verò inde, eo tempore magnum illud quod appellatur Petri patrimonium non in Pontificis sed Imperatoris fuisse manibus, fortè quod Leo omne illud Ottoni magno iterum concessisset. In illis autem literis notatu etiam hoc occurrit dignum, quod Romam appellet Cæsar *suam urbem regiam.* Hujus porro Ottonis ad huc pueri mater Theophane per triennium ipsa Romæ vixit & rempublicam filij sui in usum tenuit. Quomodo anno

1033.

1033. Conradus II. integrum annum Romæ commoratus rebelles compescuit.

L I. Quamquam verò hæc vera Cæsarea potestas integra manserit ad Henricum usque Quartum (cujus pater Henricus III. adeò jure suo est usus, ut non dubitaverit Baronius anno 1046. illum hoc nomine nescio cujus Hæresios Henricianæ auctorem proclamare, imò quamquam ipse Gregorius VII. Papa confirmari voluerit per Henricum IV. primus tamen ille inaudito hæcenus scelere non tantum exuere Cæsarem omni dignitate est ausus, sed & sumere sibi potestatem in Imperatorem, reges, principes. Prefferunt autem ejusdem vestigia omnes secuti Pontifices. Quamquam vero strenuè jura sua antiqua tueri ac servare studuerint cum ipse Henricus IV. tum ejus filius Henricus V. nec non Fridericus primus & secundus, tandem tamen post obitum scil. Friderici II. impietas Paparum victoriam expressit. Igitur jam quidem annos propè quadringentos, neque in Papam, neque in urbem Romam neque in illas antiqui imperij reliquas provincias Cæsarea vetus potentia fuit exercita. Superstes tantùm mansit Imperatorium nomen, & quidem, si verum est dicendum, inane atque procul re ipsa. Quod jam olim, rectè intellexit fortissimus Germanicorum Cæsarem Fridericus primus, eoque; cum Adrianus IV. Papa anno 1159. inter alià à Friderico posceret; *nuncios ad urbem ignorante Apostolico ab Imperatore non esse mittendos; cum omnis magistratus inibi S. Petri sit cum universis Regalibus: statim respondit: cum divina ordinatione ego Romanus Imperator & dicar, & sim, speciem tantum dominantis effingo, & inane ubique porto nomen ac sine re; si urbis Roma de manu nostra potestas fuerit excussa;*

LII. Non disputabo nunc an quadringentorum annorum possessione id quod initio per vim & scelera peperunt sibi pontifices nunc verè suum fecerint, præsertim cum tanto temporis spatio pauci Cæsares id ipsum videantur in controversiam vocasse; id certum videtur, si tot annorum præscriptione perierint nostris regibus & Cæsariibus, omnia vera illa & antiqua Cæsarium jura, non esse amplius quæ vanè jactent nonnulli nescio quod orbis aut urbis Romæ dominium, multo minus nunc esse magnis sumptibus & ingenti periculo in Italiam proficiscendum Cæsariibus electis, quo a Romano Pontifice Cæsaream coronam consequantur. Quin imò haud obscure hinc est dispicere, cum Orientale Imperium Romanorum per Turcam pridem sit destructum, nec occidentalis quidquam penè super sit apud Cæsares, præter nomen Imperatorium, haud injuria fortassis posse affirmari, vel Imperium Romanum funditus periisse, vel verò Papam Romanum reapse frui nunc potestate Imperatoria, si demas licentiam titulum illum usurpandi, aut in alium conferendi.

LIII. Cæterum his quæ ultimò attulimus nonnulla posse obijci videntur. Primò enim sacris literis videtur prædictum, non interiturum Romanum Imperium ante ultimum diem. Ex legibus quoque justinianeis constat Imperatorem dominum esse orbis; Certum verò est nostro, Cæsares Justiniani esse successores, itaque & nostris illis in orbem quoque universum eadem hodie jura sunt. Postremo si Cæsares hodie reapse, non nisi Imperatorium titulum habent, haud videtur eorum esse aliqua præ alijs Regibus dignitas ac prærogativa.

LIV. Verum enim vero, quod primo quidem loco addu-

adducitur, promitti in sacris literis Imperij Romani æternitatem, id temere probari non potest. Quomodo totum illud, de non nisi quatuor magnis futuris monarchijs seu Imperijs mundi, plus habet famæ quàm veri. Quippe quum olim in Asia jam ante Alexandrum tot numero flourerint amplissima imperia, Assyriorum, Babyloniorum, Medorum, Persarum, non autem duo tantum quod vulgò creditur, Asia eadem post Romani imperij interitum itidem habuerit, hodieque ex parte habeat vastissima regna Sarracenorum, Turcarum, Tartarorum, Persarum & Sinensium. Europa verò viderit Francorum regnum maximum jam ante adeptum Cæsareum nomen, etiam nunc vero floreat vasta Hispanorum potentia & Gallorum. Nec verò reperitur quid in sacris literis, quod ad perpetuitatem Romani Imperij jure debeat trahi: sive enim somnium Nabuchodonosaris videas; sive ipsius Danielis quod est c. 7. omnia illa vix attingunt Cæsarea tempora, ut optimè observant eruditiores, quod tamen hîc disputare alienum est. Quid, quod Apostolicæ literæ excidium non Romani Imperij tantum, sed & ipsius urbis haud paulo ante finem mundi futurum videantur prædicere. Antichristi certè tempora exceptura demum interitum Romani Imperij, communis omnium primæ ætatis Christianorum fuit sententia. De ipsius autem urbis Romæ extremo excidio accipienda videntur omnino illa quæ c. 18. Apocalypf. leguntur.

LV. Ad secundum respondemus. Eo argumenti genere usos quidem per quam multos, à Lotharij Cæsaris usque temporibus ad nostram hanc ætatem, eos qui Romani juris doctrinam professi sunt; quorum nonnullis penè persuasum est omnia omnino illa competere hodieq;
Cæsari-

Cæsaribus nostris quæ olim Justiniano imò Augusto imperatori convenerunt. Verum hæc quidem doctrina aperta est concitandis bellis, movendis tumultibus, evertendæ reipublicæ. Si enim omnia ad illam faciem Augustæ ævi sunt componenda, non hæc tantum nostra Germania sed penè totus orbis erit commovendus. Est autem tota illa colligendi ratio frivola, ne quid dicam gravius. Nulla certè illi vis inest, nisi pro confesso & certo sumas: populum Cæsaremque Romanum nihil potuisse jure amittere, aut verò omne quod in corpore illo legum Romanarum reperitur id ex jure naturæ venire, adeoque æternæ esse veritatis. Quæ omnia longè sunt falsissima. Sane cum jura illa prætereaque valeant ex constituto, sintque positiva, uniuscujusque est liberæ reipubl. ea hætenus vel rejicere vel admittere: eoque nec rerumpubl. controversiæ rectè ex illis possunt decidi, ut optimè post Ferdinandum Vasquium observavit summus vir Hugo Grot. *præf. ad libr. de jure belli ac pac.* Stultum vero est, omnem, qui in nomen aut aliquo modo succedit in locum, eundem etiam in jura quæ ante aliquot centum aut mille annos obtinuerunt, succedere. Non minus sane hoc ineptum est quam illud nonnullorum commentum Carolo V. Ius fuisse ad occupandos Americanos, eò quod esset Imperator adeoque Dominus orbis: quos perdoctè confutavit Franciscus Victoria *relect. de Indis.* & Ferd. Vasquius *in questionib. illust.* Benè verò est quod qui sese olim Cæsarianarum partium propugnatoribus illis opposuerint, ac Pontificem sumpserint sibi extollendum *super omne quod dicitur Deus* non minus perperam sese gesserint, nihil aliud sc. adferentes, quam ipsorum pontificum arrogantissima dicta, adeoque testimonium gloriosissimorum & super-

superbissimorum nebulorum in propria caussa.

LVI. Tertij ultimique argumenti reiicienda est sequela. Enimvero non est Cæsari nostro quidquam potestatis in liberis respublikas, sed ratione *αὐτονομίας* etiam parva respublika libera, qualis est Rhegusina ex. gr. non minus sua habet plena majestatis jura, quam aliqua magna: dignitas verò omnis non ex illis majestatis juribus tantum est æstimanda, sed & alia multa sunt quæ jubent etiam inter pares ordinem aliquem servandum. Certum verò est Carolum Magnum cum Francis quoquo verum Imperium suum extendisse, in Germaniam scilicet & Galliam & Italiam & magnam Hispaniæ partem, fuisse autem illos omnes natione & lingua Germanos, adeoque tum certè præcipuam Europæ vim penes Germanos fuisse. Certum verò & hoc est: à tempore Ortonis Magni non tantum Cæsareo nomine, sed & amplitudine Imperij Germanicum regnum per complura secula longè antecelluisse, Hispaniam, Galliam, Britanniam, Daniam, Sveciam, Poloniam, Vngariam: utpote quæ comprehenderet omnem Germaniam, Galliæ magnam partem usque ad Rhodanum, regnum Arrelatense, & Italiam universam. Denique certum est ab annis septingentis nullam rempubl. non ultrò semper Germaniæ ejusque Regibus aut Cæsaribus primum locum concessisse. Itaque quum dignitas hæc & *royauté* non tam à Cæsareo titulo, quam ab ipsa amplitudine Imperij veniat, & verò Germanicum regnum in quieta ejus honoris possessione hætenus fuerit, manifestum est, etiam si tollas omne Cæsareum nomen, jus tamen suum Germanico regno permansurum integrum.

F

Carol.

Corollaria.

I.

Imperator etiam in quantum est Rex Germanorum primarius est princeps Christiani orbis.

II.

Regnum Germaniæ semper fuit electitium, etsi usque ad tempora Henrici IV. semper ex parte habuerit aliquid hæreditarij.

III.

Regnum Germaniæ merè electitium fuit redditum, occasione tumultuum contra Henricum IV. excitatorum.

IV.

Prior modus constituendi regem qui aliquid admistum habet hæreditarij, Germaniæ rebus est convenientior altero illo pure electitio.

V.

Regnum & Imperium non in Papæ sed in Electorum manus rectè Carolus V. resignavit.

VI. Non

VI.

Non est jure naturæ vetitum usuram
capere.

VII.

Neque jus naturæ obstat quo minus ma-
gna Oceani pars in privatam possit redigi
possessionem.

AK Th 1530

Non est hinc natura actum natura
capere.

VII.

Nedre hinc natura oblat duo minus ma-
gra Occari pars in privatae posse redigi
postionem.

1007

M. 10

B. h. II, 49,
h. 7, 2.

IMP
RO

Viri Clar
HERM
Philosoph.
Iulia Acad
ris ac

BOGIS

IN M

Typi

RE
R-

Simi
NGII
illustri
Fauto-

oy m

l.

RI.

II R
1530

16

18

